

Verwerken en sorteren: heel 'anstrengend'

Van zaad tot productieve plant duurt vijf jaar

Helleborus: eigenzinnige diva

De Nederlandse bijnaam 'kerstroos' zegt het al: de fijnbesnaarde, witte snijbloemetjes van *Helleborus niger* zijn een typisch kerstproduct. 'We werken een heel jaar lang voor vijf weken aanvoer vanaf half november tot de Kerst' zegt Frau Anne Dietze van Gartenbau Dietze in het Duitse Dormagen. Ze voeren dit jaar zo'n 90.000 steeltjes van dit zeer exclusieve en arbeidsintensieve product aan op Veiling Rhein-Maas.

Tekst: Gerrit Wildenbeest
Foto's: René Faas

Als we samen met Hans-Peter Riskes, sortimentsmanager snijbloemen van Veiling Rhein-Maas begin december op het bedrijf van Henner en Anne Dietze van Gartenbau Dietze arriveren, zien we meteen hoe arbeidsintensief de oogst van snijhelleborus is. In de kas loopt een werknemer geconcentreerd tussen de rijen door om er hier en daar handmatig en uiterst voorzichtig een steeltje met een bloem in het juiste oogststadium zo kort mogelijk bij de grond af te breken. Aanraking met de grond is uit den boze, net als een iets te hardhandige aanpak. Toevallig een bloemetje iets aandrukken en hup, er treedt bruinverkleuring op. In de verwerkingsruimte vindt de sortering zo mogelijk nog zorgvuldiger plaats. Het minste of geringste smetje op de tere hagelwitte bloemetjes is voldoende om een exemplaar in het mini-emmertje met tweede kwaliteit te doen belanden. De gemiddelde verdeling is tweederde eerste (A1) kwaliteit en eenderde tweede kwaliteit. Een emmertje (met water, geen voorbehandelingsmiddel)

omvat 5 bosjes van elk tien bloemetjes. "Het sorteren is heel inspannend", zegt Anne Dietze, die met veel liefde en enthousiasme over haar vak praat. Daarnaast wordt er ook gesorteerd op lengte. "Lengte is een heel belangrijk item. De beste prijs wordt betaald voor lengtes tussen 25-30 centimeter. Gemiddeld 15 procent van de oogst valt in deze lengtesortering".

GEVOELIG

Het echtpaar Henner en Anne Dietze is al zo'n 25 jaar actief in de snijhelleborus. De teelt gebeurt in de vollegrond in een kas van 2000 vierkante meter. "We zijn er via mijn schoonvader ingerold", vertelt Anne. "We vermeerdere ook zelf". Dat gebeurt deels door het scheuren van de wortelstokken en deels via zaad. Dat laatste is een hele lange weg; het duurt vijf jaar van zaad tot aan een bloeiende plant. Gemiddeld is een plant acht jaar productief voor hij vervangen wordt. Gartenbau Dietze teelt alleen de witgebloemde *Helleborus niger*. Als traag groeiende en gevoelige plant is *Helleborus* zeer vatbaar voor ziekten en andere aandoeningen. Zo heeft de plant gauw last van nematoden. Bij Dietze probeert men het aaltjesprobleem

onder controle te houden via aaltjesbestrijdende tussengewassen als *Tagetes* en *Rettich* (rammenas). Een andere gevreesde vijand is de wortelboorder. De maden hiervan tasten de wortels aan, waardoor een plant plotsklaps de geest kan geven. In de kas zijn de juiste temperatuur - tijdens de oogstperiode zo'n 14 graden - en luchtvochtigheid (circa 70 %) belangrijk. Een te hoge luchtvochtigheid vergroot de kans op smetten op de bloem.

Al met al is *Helleborus niger* een eigenzinnige diva die veel kennis veronderstelt en dan nog de nodige nukken vertoont. Ondanks alle goede zorgen is de bloemproductie dit jaar bijvoorbeeld ruim 30 procent minder dan vorig jaar. Het is ook altijd afwachten of de gewenste lengte wel gehaald wordt. De tijd van planten tot oogsten is heel lang. Je weet ook nooit hoeveel knoppen er verschijnen en hoeveel goede, eerste kwaliteit bloemen daar uit komen. "Het is net als met het humeur van een katje, dat verandert ook steeds", gooit Frau Dietze er nog maar eens een beeldspraak tegenaan. In het algemeen geldt wel dat het percentage eerste (A1) kwaliteitbloemen in de laatste weken van de aanvoerperiode hoger ligt dan in het begin.

EXCLUSIEF

De lange onproductieve periode staat in schril contrast met de zeer korte periode van half november tot de kerst waarin het geld verdiend moet worden. Als typisch kerstproduct zijn snijhelleborussen na Kerst niets meer waard. Als er al een trend in de prijsvorming is te ontdekken dan is het dat de prijs meestal het hoogst is in de eerste en de laatste Adventsweek. De ge oogste en gesorteerde bloem leent zich niet erg voor op voorraad snijden. "Wat we vandaag oogsten, verkopen we de volgende dag". Gartenbau Dietze is een van de vier aan-

De snijbloemen van Helleborus niger zijn zeer gevoelig

De aanvoer op de veiling gebeurt op water in mini-emmertjes

voeders van snijhelleborus op Veiling Rhein-Maas, vertelt Hans-Peter Riskes. Het exclusieve product leent zich niet voor de supermarkt. De belangrijkste kopers op de klok zijn dan ook de betere Duitse bloemenwinkels in de regio. "Je moet het product heel voorzichtig, als rauwe eieren, behandelen. Met zo'n exclusief product kan men zich onderscheiden. Daarom zie ik juist bij de kleinere bloemenwinkels de interesse de laatste jaren wat toenemen". Snijhelleborus wordt met behoorlijk open bloemen aangevoerd. "We volgen daarin de rijpheids-

voorschriften van FloraHolland". Desondanks heeft snijhelleborus bij de consument toch nog wel een vaasleven van een week, mits de huiskamer niet te warm gestookt wordt.

De prijsvorming wisselt van jaar tot jaar. In 2010 lag de middenprijs (alle sorteringen, alle kwaliteiten) gerekend vanaf 29 november (start veiling Rhein-Maas) op bijna 45 cent (0,449 euro) per steel. Dit jaar ligt dat op ruim 38 cent maar de duurdere weken moeten waarschijnlijk nog komen. Overigens zijn er enorme verschillen:

een bloemsteellengte 25 centimeter brengt ruim twee keer zoveel op als bloemsteellengte 15 centimeter. In tegenstelling tot bijvoorbeeld tulpen is een vroeg invallende winter - zoals vorig jaar - niet verkeerd voor de prijs, al liggen dan de energiekosten van de oliegestookte kas ook weer hoger. Vorig jaar was in elk geval een aardig jaar, beter dan het jaar ervoor. Dit jaar verloopt de prijsvorming de eerste weken redelijk, vindt Frau Dietze, 'maar we weten pas op 23 december of het een lonend jaar wordt'.

Anne Dietze: 'Pas op 23 december weten we of het een lonend jaar is'